

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/528/2025.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.178/2024/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Indokolás

I.

- [1] Az indítványozók jogi képviselő (dr. Ivány Borbála ügyvéd) útján eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján kérték a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.178/2024/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1. Az indítványozók az alapul fekvő ügy felperesei, az I. rendű felperes néhai élettársa volt a II. rendű felperes édesapja. Az I. rendű felperes néhai élettársa szabadságvesztés büntetését töltötte az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben, ahol több egészségügyi kivizsgálás (a legutolsó 2018. február 17-én történt) eredményeként áttörő tumoros csontfájdalmat diagnosztizáltak nála. A néhai fogvatartott az onkológiai kezelésbe nem egyezett bele, annak ellenére, hogy tájékoztatást kapott arról, hogy betegsége rövid időn belül halálát fogja okozni. Az I. rendű felperesi indítványozó 2018. február 26-án kérelmet nyújtott be a BVOP-hez, amelyben kérte a néhai fogvatartott büntetésének félbeszakítását halálos betegsége miatt azzal az indokkal, hogy utolsó napjait a családjával tölthesse. A kérelem az alpereshez 2018. március 6-án érkezett. A kérelemhez a néhai fogvatartott is hozzájárult. A kérelem alapján a szabadlábra helyezése esetében a tartózkodási helye az otthona lett volna. Az alperes Szegedi Fegyház és Börtön a kérelmet határozatával elutasította. Indokolása szerint a néhai élettárs otthonaként megjelölt ingatlan az

egészségi állapota javulását nem garantálta, megélhetése, ellátása pedig eshetőlegesen lett volna. A határozat meghozatalakor az alperes rendelkezésére állt orvosi vélemény, amely szerint a néhai fogvatartott betegsége jelen tudásuk szerint nem gyógyítható, belátható időn belül halálhoz vezet, illetve orvosi szempontból a büntetés félbeszakítása indokolt. A pártfogó felügyelő környezettanulmánya az otthoni ápolási körülményeket erősen depriváltként írta le, melynek következtében az alperes a hozzátartozókat további nyilatkozattételre hívta fel, mert a környezettanulmány nem volt megnyugtató. A kérelmet a néhai fogvatartott kezelőorvosa is indokoltnak tartotta azzal, hogy az elhelyezés csak kórházban lehetséges, haza nem mehet; ugyanezt erősítette meg a 2018. április 10-én kelt szakorvosi vélemény is. Mindezek alapján az alperes parancsnoka 2018. április 10-én kelt határozatával elutasította a büntetés félbeszakítása iránti kérelmet, mely határozat átvételét a néhai fogvatartott megtagadta. A néhai fogvatartott 2018. április 17-én elhunyt.

- [3] Az I. rendű felperesi indítványozóval a döntést a meghozatalát követő kilencedik napon, 2018. április 19-én közölték, azzal a ténnyel együtt, hogy néhai élettársa két nappal korábban elhunyt. Az indítványozók ezt követően keresetet nyújtottak be a büntetés-végrehajtási intézet ellen emberi méltósághoz való joguk, lelki egészséghez, magán- és családi élethez fűződő joguk megsértése miatt. Kérték egyrészt a jogsértés megállapítását, és erre vonatkozóan gesztusban kifejezett elégtételre kötelezést, másrészt sérelemdíj megfizetését. Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék 2024. május 15-én kelt 13.P.20.067/2023/34. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság lényegesnek tartotta, hogy a szabadságvesztés büntetés félbeszakítása nem alanyi jog, hanem mérlegelési jogkörbe tartozó döntés. Ahhoz, hogy egy ilyen döntés támadható legyen, a bírói gyakorlat alapján olyan tudatos, vagy súlyosan gondatlan magatartás szükséges, amely a döntést önkényessé teszi. A bíróság rögzítette, hogy nem észlelt olyan jogszabály alkalmazásában megmutatkozó tévedést, amely kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedésnek minősülne. A bíróság álláspontja szerint az, hogy az alperes 14 nappal túllépte a 30 napos ügyintézési határidőt, nem tekinthető észszerű időn túlinak, figyelemmel a lefolytatott adatgyűjtésre, ezért nem találta megállapíthatónak az eljárási alapjogok olyan mértékű megsértését, amely a felperesek személyi jogainak sérelmét eredményezte volna.
- [4] A felperesek fellebbezést nyújtottak be, amelyben kérték az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását. Véleményük szerint az alperes kirívó jogalkalmazási hibát vétett, amelynek következtében személyiségi jogaik sérültek. Az alperes ellenkérelmében hangsúlyozta, hogy a megalapozott döntéshez szükséges volt a szakvélemények beszerzése, illetve hogy a néhai fogvatartottól való elbúcsúzás lehetősége biztosított volt, továbbá hogy a felperesek nem látogatták a néhai fogvatartottat akkor sem, amikor a büntetés-végrehajtási intézetben, és akkor sem, amikor a rabkórházban volt elhelyezve. A Szegedi Ítéltábla 2024. november 8-án

meghozott Pf.II.20.178/2024/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Az ítéletábra kifejtette, hogy az eljárási szabálysértés, ügyintézési késedelem, valamint az eljárás elhúzódása nem azonosítható személyiségi jogként. Hangsúlyozta a bíróság, hogy mivel az alperes büntetés-végrehajtási intézet közhatalmi jogkört gyakorolt, az állandó bírói gyakorlat szerint a jogellenes személyiségi jogsértés esetén is csak két konjunktív feltétel fennállása esetén állapítható meg a felelőssége: az egyik, hogy olyan jogszabályi rendelkezést szegjen meg, ami egyértelmű és nem mérlegelést igényel; a másik, hogy a kirívóan súlyos eljárási szabálysértés következményeként alakuljon ki a fél személyiségének lényegi vonását érintő sérelem. Az ítéletábra megállapította, hogy az alperes büntetés-végrehajtási intézet nem lépte túl a jogszabályban meghatározott elintézési határidőt (tekintettel arra, hogy eljárása 2018. március 6-án indult, és hogy az eljárási határidőbe nem számít bele a hiánypótlásnak, szakvélemények beszerzésének környezettanulmány elkészítésének időtartama), haladéktalanul intézkedett az egyes eljárási cselekményekről, illetve azokat végrehajtotta. A bíróság kifejtette, hogy mivel a szabadságvesztés félbeszakítására irányuló kérelem indokoltságát ellenőrizni kell, és a büntetés-végrehajtási intézetnek nagy körültekintéssel kell eljárnia az eljárás során, nem volt indokolatlan a környezettanulmányok beszerzése és az azokon kívüli adatgyűjtés sem. A bíróság megállapította, hogy az alperes a néhai fogvatartottat tájékoztatta a határozatról. Ugyan a büntetés-végrehajtási jogviszony kétpólusú jellege miatt a felperesekkel nem kellett kommunikálnia a felperesekkel, a szükséges körben ugyanakkor tájékoztatta a felpereseket a kérelem elutasításáról.

- [5] A bíróság kiemelte azt is, hogy a félbeszakítás engedélyezése nem kötelező, hanem gondos mérlegelést igénylő lehetőség. A közhatalmi jogkörben mérlegelési jogkör gyakorlásával okozott hátrányokért fennálló felelősség csak kivételesen, kirívóan okszerűtlen, illetve súlyos esetben állapítható meg. Jelen esetben az ítéletábra azt állapította meg, hogy az alperes büntetés-végrehajtási intézet határozata nem volt kirívóan okszerűtlen, ezért felelősséggel nem tartozik. Az elintézési határidőt nem lépte túl. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság helyben hagyta az elsőfokú bíróság határozatát.
- [6] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban kérték a Szegedi Ítéletábra Pf.II.20.178/2024/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az elsőfokú bírósági ítéletre is kiterjedő hatállyal. Az indítványozók álláspontja szerint az eljárás során sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joguk, valamint a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joguk. Hivatkoztak továbbá a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magán- és családi élethez fűződő joguk, illetve a XX. cikk (1) bekezdésében elismert lelki egészséghez fűződő joguk sérelmére is.

- [7] Az indítványozók álláspontja szerint a bírói gyakorlat alaptörvény-ellenesen szűkíti a közigazgatási szerv által mérlegelési jogkörben hozott döntéssel okozott személyiségi jogsérelem megállapíthatóságát. Ennek pedig véleményük szerint az a következménye, hogy a közigazgatási szervek által okozott egyes személyiségi jogsérelmek kompenzálatlanul maradnak, amely sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében foglalt kártérítésre jogosultságot, ezáltal kiüresíti, formálissá teszi az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogot, megvalósítva egyúttal a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Az indítványozók saját ügyükben azt sérelmezték, hogy a bíróságok által alkalmazott tartalmilag korlátozott felülvizsgálat sértette a jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogukat, amely sérelméből következően emberi méltóságuk, családi és magánélethez, valamint a lelki egészséghez fűződő joguk is sérült.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

„XXIV. cikk (2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [9] 2. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2:42. § [A személyiségi jogok általános védelme]

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.

(2) Az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.”

„2:43. § [Nevesített személyiségi jogok]

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

- a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jóhírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.”

„2:51. § [Felróhatóságtól független szankciók]

(2) Ha közigazgatási jogkörben eljáró személy sért személyiségi jogot, az (1) bekezdésben foglalt szankciókat a közhatalmi jogkört gyakorló jogi személlyel szemben kell érvényesíteni. Ha a közhatalmi jogkör gyakorlója nem jogi személy, a szankciókat azzal a jogi személyiséggel rendelkező közigazgatási szervvel szemben kell érvényesíteni, amelynek keretében az eljáró közigazgatási szerv működik.”

„2:52. § [Sérelemdíj]

(1) Akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.

(2) A sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire – különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára – a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

(3) A sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.”

„6:518. § [A károkozás általános tilalma]

A törvény tiltja a jogellenes károkozást.”

„6:519. § [A felelősség általános szabálya]

Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható.”

„6:520. § [Jogellenesség]

Minden károkozás jogellenes, kivéve, ha a károkozó a kárt

a) a károsult beleegyezésével okozta;

b) a jogtalan támadás vagy a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetés elhárítása érdekében a támadónak okozta, ha az elhárítással a szükséges mértéket nem lépte túl;

c) szükséghelyzetben okozta, azzal arányos mértékben; vagy

d) jogszabály által megengedett magatartással okozta, és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezi.”

„6:548. § [Felelősség közigazgatási jogkörben okozott kárért]

(1) Közigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták, és a kár rendes jogorvoslattal, továbbá közigazgatási perben nem volt elhárítható.

(2) Közigazgatási jogkörben okozott kárért a közhatalmat gyakorló jogi személy tartozik felelősséggel. Ha a közhatalmi jogkör gyakorlója nem jogi személy, a kárért az a jogi személyiséggel rendelkező közigazgatási szerv tartozik felelősséggel, amelynek keretében az eljáró közigazgatási szerv működik.”

III.

[10] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.

[11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.

[12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel

saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [13] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek részben felel meg. A panasz megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), a támadott bírói döntéseket, rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére, megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XX. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], azonban nem minden hivatkozott Alaptörvény-rendekezéssel kapcsolatban tartalmaz a bírói döntések alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést.
- [14] A határozott kérelem követelménye magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadály”. { 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány csupán említés szintjén jelöli meg az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és a XX. cikk (1) bekezdését, az egyes bekezdésekre vonatkozóan önálló indokolást nem adott elő. Az indítvány ténylegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben adott elő értékelhető alkotmányjogi indokolást, amelyből szorosan kapcsolódóan, kvázi következményként vezeti le a XXIV. cikk (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét, ezekre önálló indokolást nem adott elő. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemet vizsgálta érdemben.
- [16] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [17] Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy a bíróságok jogértelmezése önkényes volt, amely sérti a tisztességes eljáráshoz való jogukat. Jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét veti fel és vizsgálendő, hogy a bíróság döntésének meghozatalakor figyelemmel volt-e a tisztességes eljáráshoz való jogra akkor, amikor nem állapította meg az indítványozók személyiségi jogának

megsértését amiatt, mert a büntetés-végrehajtási intézet nem engedélyezte a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának félbeszakítását.

- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján külön befogadási eljárás lefolytatása nélkül érdemben bírálta el az ügyet.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróság először áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jognak az ügy megítélése szempontjából releváns alkotmányos elveit.

- [21] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel először a 6/1998. (III. 11.) AB határozatban foglalta össze, amelyet későbbi döntéseiben továbbfejlesztett. Az Alaptörvény hatálybalépése után az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nem csak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]). A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [21]].

- [22] 2. Az Alkotmánybíróság 23/2023. (X. 25.) AB határozatában részletesen áttekintette a sérelemdíjra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket (Indokolás [49]–[50]).

- [23] A Ptk. 2:52. § (2) bekezdése rendelkezik a személyiségi jogokról és a megsértésük esetére biztosított szankciókról, köztük a sérelemdíjról. A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése szerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki se gátolja”. A (2) bekezdés a személyiségi jogokat az emberi méltóságból eredezteti, s ilyenként rendelkezik azok tiszteletben tartásának kötelezettségéről, s arról, hogy a személyiségi jogok a Ptk. védelme alatt állnak. A törvény rendelkezik a személyiségi

jogok megsértésének szankcióiról, amelyeket a jogirodalom objektív és szubjektív szankciókként jellemez, attól függően, hogy azok felróhatóságtól függetlenek vagy nem. A sérelemdíj nem minősül a felróhatóságtól független szankciónak. A Ptk. 2:52. §-ában rendelkezik a jogalkotó a nem vagyoni sérelem esetén igényelhető sérelemdíjról. A Ptk. a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait rendeli alkalmazni.

- [24] A felelősség egyes eseteire, többek között a közhatalom gyakorlásával okozott kárért fennálló felelősségre vonatkozóan a törvény külön rendelkezéseket tartalmaz. Ezen belül külön rendelkezik a közigazgatási jogkörben okozott kárért fennálló felelősségről. A Ptk. 6:548. § (1) bekezdése szerint „[k]özigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget akkor lehet megállapítani, ha a kárt közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták, és a kár rendes jogorvoslattal, továbbá a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti eljárásban nem volt elhárítható.” (Indokolás [49]–[50]).
- [25] A bírói gyakorlat speciális zsinórmértéket alakított ki a jogalkalmazók kártérítési felelősségének vizsgálata során. A közhatalommal rendelkező jogalkalmazó és a felek között egy olyan alá-fölé rendeltségi jogviszony keletkezik, ahol közhatalmi funkciójánál fogva a jogalkalmazó döntése a felekre nézve kötelező. A szabályok megsértésével született téves döntések kijavítására, orvoslására a rendes, illetve meghatározott feltételek esetén a rendkívüli jogorvoslati eljárásban kerülhet sor. A közhatalmi szerv felelősségének vizsgálatakor ezért speciális feltétel a jogorvoslati lehetőségek kimerítése. A felróhatósághoz szorosan kapcsolódó elvárhatóság megítélésekor annak van jelentősége, hogy az eljáró hatóság a jogszabályoknak megfelelően, az ügyfélre figyelemmel hozta-e meg döntését, továbbá biztosítani kell az eljárás céljának érvényesülését is. A téves, hibás jogértelmezés, önmagában a jogszabályok helytelen alkalmazása nem tekinthető minden esetben jogellenesnek, ezért követeli meg a bírói gyakorlat jogalkalmazási, jogértelmezési kérdésben a nyilvánvaló, kirívó tévedést a kártérítési felelősség feltételeként. A bírói gyakorlat következetesen képviselt álláspontja szerint a határozat tartalmára alapított kártérítési kereset a jogellenesség hiánya miatt nyilvánvalóan alaptalan. Mérlegelési jogkörben hozott döntés esetén további feltétel, hogy a mérlegelés kirívóan okszerűtlen jellege alapozhatja meg a jogalkalmazó szerv felelősségét, azaz azt kell vizsgálni, hogy az eljáró szerv úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a legjobb tudása szerint ítélte-e meg az adott jogi kérdést.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapjául szolgáló üggyel kapcsolatban az alábbiakat tartotta fontosnak kiemelni.
- [27] 3.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a néhai fogvatartott szabadságvesztés-büntetésének félbeszakítása iránti kérelem volt. A büntetések, az

intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban Bv. tv.) 116. § (1) bekezdése szerint, ha az elítélt súlyos betegségben szenved, akkor kérelemre vagy hivatalból is van lehetőség a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának félbeszakítására. A félbeszakítására irányuló kérelem indokoltságát a törvény értelmében mindig ellenőrizni kell. Ennek megfelelően a büntetés-végrehajtási intézet adatkéréssel fordulhat a félbeszakítás idejére tartózkodási helyeként megjelölt cím vagy az elítélt tényleges tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitánysághoz, az elítélt életvitele és közbiztonsági kockázata szempontjából releváns adatok beszerzése érdekében. Az illetékes rendőri szerv az adatkérést jelentés formájában teljesíti. Emellett az illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő útján környezettanulmány elkészítését is elrendelheti [Bv. tv. 116. § (5) bekezdés].

- [28] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a büntetés-végrehajtási intézet beszerezte a kezelőorvos véleményét, környezettanulmányt készíttetett, valamint megkereste a rendőrséget az elítélt korábbi életvitelével kapcsolatosan, a közbiztonsági kockázat felmérése miatt. Az adatgyűjtés során megállapították, hogy a néhai elítélt szabadlábra helyezése egyrészt közbiztonsági kockázatot jelentene, másrészt megfelelő egészségügyi ellátása a bejelentett lakóhelyén nem lett volna biztosítható. Erre tekintettel a büntetés-végrehajtási intézet elutasította a büntetés félbeszakítására irányuló kérelmet.
- [29] 3.2. A bírói döntés felülvizsgálatának alapja a jogszabályok Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezésének kötelezettsége. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből az következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {3/2015. (II. 2.) AB határozat Indokolás [17]–[18]; 23/2023. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [40]}. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jár el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban az alapjogok alkotmányos tartalmával, akkor lesz a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [30] Jelen ügyben megállapítható, hogy az ítéletábra tekintettel volt az ügy alapjogi vonatkozásaira. Figyelembe vette, hogy a szabadságvesztés büntetés önmagában korlátozza az elítélt, valamint hozzátartozói alapjogait. Hangsúlyozta a bíróság, hogy a büntetés félbeszakítása nem alapjog, nem alanyi jog, hanem egy mérlegelésen

alapuló lehetőség. A közhatalmi jogkörben okozott kár körében a bíróság megállapította, hogy a büntetés-végrehajtási intézet valamennyi vonatkozó jogszabályi rendelkezést betartotta, a vonatkozó szakvéleményeket beszerezte, ezek birtokában mérlegelt, így a jogellenesség nem állapítható meg. A büntetés félbeszakítása egy mérlegelési jogkörben hozható döntés, amelyet éppen ezért alaposan meg kell indokolni. A bíróság vizsgálta, hogy a mérlegelés kirívóan okszerűtlennek minősült-e, vagy fennállt-e kirívóan súlyos eljárási szabálysértés.

- [31] A bíróság azt is megállapította, hogy a büntetés-végrehajtási intézet nem lépte túl a jogszabályban megszabott elintézési határidőt, így ebben az értelemben sem történt jogszabálysértés. A félbeszakítás iránti kérelem indokoltságának ellenőrzése szükséges volt, ezért a büntetés-végrehajtási intézet még a kérelem beérkezésének napján elrendelte a szükséges eljárási cselekményeket, többek között a környezettanulmány elkészítését. Az alperes döntését az utolsó szakvélemény beszerzésének napján hozta meg. A bíróság álláspontja szerint jelen esetben a rendelkezésre álló adatokból nem lehetett egyértelműen arra következtetni, hogy a félbeszakítás engedélyezésének lett volna helye, ezért a büntetés-végrehajtási intézet nem követett el jogsértést akkor, amikor elutasította a kérelmet. Az ítélet tábla a következetes bírói gyakorlat alapján vizsgálta az ügy lényeges körülményeit, és döntött az indítványozók keresetének elutasításáról.
- [32] Az Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát, csupán a jogalkalmazás alkotmányos kereteinek betartását ellenőrzi. Az Alkotmánybíróság csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg jogalkalmazói önkény miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, amennyiben a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok figyelmen kívül hagyásával jár el, a jogértelmezési hiba *contra constitutionem* önkényessé válik {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában megállapította, hogy maga az Alaptörvény 28. cikke is úgy fogalmaz, hogy a jogértelmezésnek elsősorban a jogszabály célját kell figyelembe vennie. Az a bírósági mérlegelés minősül tehát alaptörvény-ellenesnek, amely a jogszabály céljának vizsgálatát teljes mértékben és kifejezetten kizárja {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [34] Jelen ügyben nem állapítható meg, hogy a bíróság alaptörvény-ellenes módon, önkényesen, a jogszabály céljának teljes figyelmen kívül hagyásával hozta volna meg döntését. A jogalkalmazói eljárásban, annak természeténél fogva, a döntés

meghozatala során a jogszabályok eltérő mozgásteret biztosíthatnak a jogalkalmazók számára, azonban minden döntés szükségszerűen – szubjektív és objektív – elemzés eredménye. Tágabb a mozgástér a mérlegelési jogkörben hozott döntések esetén. Előfordulhat, hogy egy döntés hibás vagy téves, ennek korrigálása a rendes bírósági út során történhet meg.

- [35] Önmagában a hibás vagy téves döntés sem alapozhat meg minden esetben kárért való felelősséget. Kiváltképp a jelen esethez hasonló mérlegelési jogkörben hozott döntések esetében, amelyeknél éppen a nagyobb döntési mozgástér miatt a döntés „helyességének” megítélése eleve összetett volt. Nem alapoz meg önmagában kártérítési felelősséget, illetve a kártérítési felelősség megállapításakor nem szempont, ha a döntés nem egyezik meg az ügyben résztvevők vagy az érintettek álláspontjával. A mérlegelési jogkörben hozott döntés esetén a jogalkalmazó tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó kötelezettsége, hogy megfelelő körültekintéssel, az üggyel összefüggő releváns körülmények feltárásával és figyelembe vételével hozzon megalapozott, okszerű döntést.
- [36] Jelen esetben az alkalmazandó jogszabály kifejezetten mérlegelési jogkört biztosított a büntetés-végrehajtási intézet számára a szabadságvesztés büntetés félbeszakítása lehetőségének vizsgálatakor. A bíróság döntésének meghozatalakor figyelembe vette, hogy a büntetés-végrehajtási intézet eljárása során megfelelő körültekintéssel járt el, szakvéleményeket szerzett be, figyelemmel volt a büntetés félbeszakítására vonatkozó jogszabályi rendelkezések céljára, a néhai elítélt helyzetére, a büntetés céljának érvényesülésére és a társadalom védelmére, és ezek alapján hozta meg döntését. A bíróság kiemelte azt is, hogy a szabadságvesztés büntetés félbeszakításának engedélyezése, mind hivatalból, mind kérelemre, mérlegelési jogkörben hozott döntés. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy jelen ügyben a jogalkalmazói tevékenység nem tekinthető önkényesnek, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme nem állapítható meg.
- [37] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során azt állapította meg, hogy nem sérült az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2025. december 2.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hende Csaba s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Polt Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
előadó alkotmánybíró